

אות ו - סנהדרין פרק ט

משנה א

ואלו הן הנשרפין, הבא על אשה ובתה, ובת כהן שזנתה. יש בכלל אשה ובתה, בתו, ובת בתו, ובת בנו, ובת אשתו, ובת בתה, ובת בנה, (חמותו, ואם חמותו, ואם חמיו). ואלו הן הנהרגים, הרוצח ואנשי עיר הנדחת. רוצח שהכה את רעהו באבן או בברזל, וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם, ומת, חיב. דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול לעלות משם, ומת, פטור. שפה בו את הפלב, שפה בו את הנחש, פטור. השיך בו את הנחש, רבי יהודה מחיב, וחכמים פוטרים. המכה את חברו בין באבן בין באגרוף ואמרוהו למיתה, והוקל ממה שהיה ולאחר מכאן הכביד ומת, חיב. רבי נחמיה אומר, פטור, שרגלים לדבר:

לתוך המים או לתוך האור, ויכול לעלות משם, ולא עלה, ומת, פטור. שפה בו את הפלב, שפה בו את הנחש, ונשכו אותו, ומת, פטור, פיון שאין השוסי נחשב כמעשה רציחה ממש, שהרי הוא תלוי ברצונו של הפלב או הנחש. השיך בו את הנחש - החזיק את ראש הנחש בידו ותחב את שניו בגוף חברו, ומת, רבי יהודה מחיב, פיון שהוא סובר שארס הנחש נמצא כבר בשניו, והרי הוא כתוחב את הארס לגוף חברו. וחכמים פוטרים, פיון שהם סוברים שהארס נמצא בגופו, ורק לאחר ההשכה הוציא הנחש את הארס מרצונו לשניו ולגוף הנהרג, ולכן אין המשיך חיב.

המכה את חברו, בין באבן בין באגרוף, ואמרוהו למיתה - שערנו הרופאים שימות ממכה זו, והוקל ממה שהיה, ושערנו שיחיה, ולאחר מכאן הכביד חליו, ומת, חיב. רבי נחמיה אומר, פטור, שרגלים לדבר שלא מת מחמת המכה הראשונה, שהרי הוקל חליו, אלא מסתבר שמת מחמת דבר אחר.

לאחר שהתבארו דיני הנסקלים, מבארת משנתנו את דיני הנשרפים והנהרגים בסוף:

ואלו הן הנשרפין, הבא על אשה ובתה - על אשה שכבר נשא את בתה, והינו חמותו, ובת כהן שזנתה. יש בכלל אסור אשה ובתה, מלבד הבא על אשה ובתה שזה האפן הכתוב בתורה בפרוש, גם הבא על בתו שאינה בת אשתו, והינו בתו מאנוסתו [אכל הבא על בת אשתו יובא להלן], ובת בתו מאנוסתו, ובת בנו מאנוסתו, ובת אשתו, אף אם אינה בתו, ובת בתה של אשתו ובת בנה. חמותו, ואם חמותו, ואם חמיו [ואמנם 'חמותו' היא האפן הראשון, של בא על אשה ובתה, אף אגב אם חמותו ואם חמיו נקטה המשנה גם את חמותו].

ואלו הן הנהרגים בסוף, הרוצח, ואנשי עיר הנדחת, הגם שהם עובדי עבודה זרה, השתנה דינם לההרג בסוף ולא בסקילה. רוצח שהכה את רעהו באבן או בברזל, וכן אם כבש עליו - כפף אותו לתוך המים או לתוך האור, ואינו יכול לעלות משם, ומת, חיב. אבל אם דחפו

משנה ב

נתפון להרוג את הבהמה והרג את האדם, לנכרי והרג את ישראל, לנפלים, והרג בן קימא, פטור. נתפון להכותו על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על לבו והיה בה כדי להמית על לבו, ומת, פטור. נתפון להכותו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לה על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו, ומת, פטור. נתפון להכות את הגדול ולא היה בה כדי להמית הגדול והלכה לה על הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן, ומת, פטור. נתפון להכות את הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן והלכה לה על הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול, ומת, פטור. אבל נתפון להכות על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על לבו, ומת, חיב. נתפון להכות את הגדול והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן, ומת, חיב. רבי שמעון אומר, אפלו נתפון להרוג את זה והרג את זה, פטור:

כדי להמית על מתניו, ואף על פי כן מת, פטור, כיון שהמכה שנתנה בפעל לא היתה ראויה להמית. נתפון להכות את הגדול, ולא היה בה כח כדי להמית את הגדול, והלכה לה על הקטן, והיה בה כדי להמית את הקטן, ומת, פטור, כיון שלא היתה זו מכה הראויה להרגו. נתפון להכות את הקטן, והיה בה כדי להמית את הקטן, והלכה לה על הגדול, ולא היה בה כדי להמית את הגדול, ומת, פטור, כיון שלא היתה זו מכה הראויה להמית. אבל אם נתפון להכות על מתניו, והיה בה כדי להמית אם היתה נתנת על מתניו, והלכה לה על לבו, ומת, כיון שהיתה כוננתו למכה הראויה להמית, וגם הכה בפעל הפאה הראויה להמית, אף שהתפון למקום אחד ופגע במקום אחר, חיב. וכן אם נתפון להכות את הגדול, והיה בה כדי להמית את הגדול, והלכה לה על הקטן, והיה בה כדי להמית את הקטן, ומת, חיב.

מי שנתפון להרוג את הבהמה, וטעה והרג את האדם, וכגון שעמד בסמוך לבהמה ובא להרגה, והתרו בו העדים שיתכן שתפשל ידו ויהרג את האדם העומד בסמוך, ואמר שלא אכפת לו אם יהרג האדם, או שהתפון לנכרי והרג את ישראל, או שהתפון לנפלים והרג בן קימא, פטור, כיון שזו התראת ספק, שהרי לא ידעו העדים אם אכן יהרג האדם או לא.

עתה מבארת המשנה שיש צורך שתהא ההפאה ראויה להמית, ושתהא כוננתו למכה זו הראויה להמית:

נתפון להכותו על מתניו, ולא היה בה - במכה זו כדי להמית אם אכן היתה נתנת על מתניו, והלכה לה - ופגעה המכה על לבו, והיה בה כדי להמית על לבו, ומת, פטור, כיון שלא נתפון למכה שיש בה כח להרגו. נתפון להכותו על לבו, והיה בה כדי להמית על לבו, והלכה לה על מתניו, ולא היה בה

מדברי תנא קמא בתחלת המשנה משמע שרק אם התפון להרג את הבהמה והרג את האדם פטור, אבל אם התפון להרג אדם זה והרג את האדם פטור, חייב, רבי שמעון אומר, אפלו אם נתפון להרוג את זה, והרג את זה, פטור.

מדברי תנא קמא בתחלת המשנה משמע שרק אם התפון להרג את הבהמה והרג את האדם פטור, אבל אם התפון להרג אדם זה והרג את האדם פטור, חייב, רבי שמעון אומר, אפלו אם נתפון להרוג את זה, והרג את זה, פטור.

משנה ג

רוצח שנתערב באחרים, בלן פטורין. רבי יהודה אומר, פונסין אותן לבפה. כל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה, נדונין בקלה. הנסקלין בנשרפין, רבי שמעון אומר, נדונין בסקילה, שהשרפה חמורה. וחכמים אומרים, נדונין בשרפה, שהסקילה חמורה. אמר להן רבי שמעון, אלו לא היתה שרפה חמורה, לא נתנה לבת כהן שזנתה. אמרו לו, אלו לא היתה סקילה חמורה, לא נתנה למגדר ולעובר עבודה זרה. הנהרגין בנחנקין, רבי שמעון אומר, בסוף. וחכמים אומרים, בחנק:

נדונין בשרפה, שהסקילה חמורה. אמר להן רבי שמעון, אלו לא היתה שרפה חמורה, לא נתנה לבת כהן שזנתה, שהרי החמירה עליה התורה יותר מבת ישראל שזנתה, וכיון שארוסה בת ישראל שזנתה נדונית בסקילה, ובת כהן בשרפה, מוכח ששרפה חמורה יותר. אמנם חכמים סוברים שלגבי ארוסה אין חלוק בין בת כהן לבין בת ישראל, ושתייהן נדונות בסקילה, ורק לגבי בת כהן נשואה החמירה התורה, שבת ישראל נשואה שזנתה נדונית בחנק, ובת כהן נשואה בשרפה, נמצא שאין ראיה לכך ששרפה חמורה מסקילה. אמרו לו חכמים פראיה לדבריהם, אלו לא היתה סקילה חמורה, לא נתנה למגדר ולעובר עבודה זרה, שפשוט ידיהם בעקר.

התערבו הנהרגין בנחנקין, רבי שמעון אומר, יהרגו כלם בסוף, שזו המיתה הקלה ביותר, והוכיח פן מהאנשים המדיחים את יושבי עיר הנדחת, שהוא סובר שהם בחנק [ואלו חכמים החולקים סוברים שמדיחי עיר הנדחת נדונים בסקילה]. וחכמים אומרים, יהרגו כלם בחנק, שזו המיתה הקלה יותר, וראיתם מאנשי עיר הנדחת עצמם, שנהרגים בסוף, ולא בחנק.

רוצח שנתערב באחרים - שני בני אדם או יותר שעמדו יחד, ויצא חץ מביניהם והרג אדם, ואין ידוע מי הוא שזרק את החץ, בלן פטורין מספק, ואפלו אם האחד מחזק כצדיק אין אומרים שבודאי השני הרגו, אלא שניהם פטורים.

שור שהרג את הנפש ונגמר דינו להריגה, והרי הוא אסור בהנאה, והתערב בשורים אחרים, סוקלים את כלם, כיון שבין כף כלם אסורים בהנאה מספק, ועל ידי זה יקימו מצות סקילה גם באותו שור מספק. רבי יהודה חולק ואומר, פונסין אותן לבפה - מכניסים את כל השורים למקום סגור, והם מתים ברעב, ואין צורך לסקול את כלם.

כל חייבי מיתות - בני אדם שהתחייבו במיתות שונות על עברות שונות, שנתערבו זה בזה, ואין ידוע מי נדון באיזו מיתה, נדונין כלם במיתה הקלה שביניהן, לפי שאי אפשר להחמיר ולהרג את המחייב מיתה קלה במיתה חמורה, אבל אפשר להקל על המחייב מיתה חמורה ולהרגו במיתה קלה. ומבארת המשנה את האפנים בכך, אם התערבו הנסקלין בנשרפין, רבי שמעון אומר, נדונין בסקילה, כיון שהשרפה חמורה. וחכמים אומרים,

משנה ד

מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין, נדון בחמורה. עבר עברה שיש בה שתי מיתות, נדון בחמורה. רבי יוסי אומר, נדון בזקה הראשונה שבאה עליו:

אסור, ולכן, אם כשנשא את אשתו היתה חמותו נשואה, נמצא שתחלה היתה אסורה עליו באסור אשת איש, ואחר כך כשנשא את בתה לא חל עליו אסור אשה ובתה, כיון שאין אסור חל על אסור, ודנים אותו בחנק כדין הבא על אשת איש. אבל אם כשנשא את אשתו היתה חמותו פנויה [כגון שהתאלמנה או התגרשה] הרי חל עליו תחלה אסור אשה ובתה, וכשנשאה אחר כך לא חל עליו גם אסור אשת איש, כיון שאין אסור חל על אסור, ומחייבים אותו משום אסור אשה ובתה, ונדון בשרפה.

מי שנתחייב מחמת שתי עברות בשתי מיתות בית דין, וכגון שעבר עברה קלה, ונגמר דינו להריגה במיתה קלה, ואחר כך עבר עברה חמורה ונגמר דינו להריגה במיתה החמורה, נדון בחמורה. עבר עברה אחת שיש בה שתי מיתות, כגון הבא על חמותו בחיי בעלה, שיש בכך אסור אשת איש שענשו חנק, ואסור אשה ובתה שענשו שרפה, נדון בחמורה, והינו בשרפה. רבי יוסי אומר, נדון בזקה הראשונה שבאה עליו - מחייבים אותו בענש של העברה הראשונה שהזהר עליה, כיון שאין אסור חל על

משנה ה

מי שלקה וישנה, בית דין מכניסים אותו לפפה ומאכילין אותו שעורין עד שפרסו מתבקעת. ההורג נפש שלא בעדים, מכניסין אותו לפפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחין:

שמנפחות את מעיו, עד שפרסו מתבקעת. ההורג נפש שלא בעדים - בעדות שאינה מחיבת מיתה, כגון שהיתה הכחשה בין העדים בבדיקות, או שלא היתה התראה המספיקה לחיבו מיתה, מכניסין אותו לפפה, ומאכילין אותו לחם צר ומים לחין, עד שיתקטנו מעיו, ואז מאכילים אותו שעורים, עד שפרסו נבקעת.

מי שלקה על עברה שיש בה כרת, שחייבים על כך מלקות, וישנה - עבר על אותה עברה פעם שנייה, ולקה שוב, ואחר כך עבר על אותה עברה פעם שלישית, בית דין מכניסים אותו לפפה - מקום צר כשעור קומתו, ונותנים לו לאכול לחם צר ומים לחין עד שיתקטנו בני מעיו, ואחר כך מאכילין אותו שעורין,

משנה ו

הגונב את הקסוה והמקלל בקוסם והבויעל ארמית, קנאין פוגעין בו. פהן ששמש בטמאה, אין אחיו הפהנים מביאין אותו לבית דין, אלא פרחי כהנה מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפציעין את מוחו בגזירין. זר ששמש במקדש, רבי עקיבא אומר, בחנק. וחכמים אומרים, בידי שמים:

הגונב את הקסוה - פלי שרת מבית המקדש, והמקלל בקוסם - 'מברך' [בלשון סגי נהור] את שם ה' בשם עבודה זרה, והבועל ארמית - גויה, קנאין המקנאים את קנאת ה' פוגעין בו, ובתנאי שתהיה בת גויה [ולא בת גר תושב], וכא עליה בפני עשרה מישראל, ויהרגנו בשעת מעשה. כהן ששמש - עבד עבודה בבית המקדש

בטמאה, אין אחיו הפהנים מביאין אותו לבית דין להלקותו פדינו, אלא פרחי [בחורים צעירים של] כהנה מוציאין אותו חוץ לעזרה, ומפציעין את מוחו בגזירין - בגזירי עצים. זר ששמש - שעבד עבודה במקדש, רבי עקיבא אומר, מיתתו בחנק. וחכמים אומרים, מיתתו בידי שמים.

